Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunta
Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Lisävastine
15.2.2023

VN/34446/2022-TEM-41

LISÄVASTINE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 208/2022 VP)

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lisävastine liittyen hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä (jatkossa *kotoutumislaki*) ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 208/2022 vp) annettuihin lausuntoihin. Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut hallintovaliokunnalle 10.2.2023 kirjallisen vastineen (VN/34446/2022-TEM-38) aiemmin saatujen lausuntojen pohjalta. Nyt käsiteltävänä olevassa lisävastineessa työ- ja elinkeinoministeriö lausuu Ahvenanmaan maakunnan hallituksen lausunnosta, joka on saapunut hallintovaliokuntaan keskiviikkona 15.2.2023. Muiden lausuntojen osalta työ- ja elinkeinoministeriö viittaa aiempaan kirjalliseen vastineeseen. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö esittää joihinkin aiemmassa vastineessa ehdotettuihin muutossäännöksiin täsmennyksiä.

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen lausunto

Ahvenanmaan maakunnan hallitus nostaa esiin lausunnossaan, että kotoutumisen edistämisestä annetun maakuntalain (landskapslag om främjande av integration, ÅFS 2012/74) nojalla Ahvenanmaalla kotoutumissuunnitelmien kesto voi olla pidempi kuin valtakunnan lakiehdotuksessa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus edellyttää, että tämä ei vaikuta ahvenanmaalaisten toimijoiden oikeuteen saada uuden lakiehdotuksen mukaisia korvauksia. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kotoutumislain mukaiset korvaukset eivät ole sidoksissa kotoutumissuunnitelmien kestoon.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus nostaa esiin lausunnossaan tarpeen selvittää, onko koulutuksen järjestäjillä Ahvenanmaalla oikeus hakea korvausta samalla tavalla kuin laissa vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta tarkoitetulla vapaan sivistystyön järjestäjällä. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ehdotettu kotoutumislain kokonaisuudistus ei tuo muutosta Ahvenanmaan tilanteeseen koskien vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisia valtionosuuksia. Maakunnalla on Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat koulutusta, johon lukeutuvat myös kansanopisto ja kansalaisopisto. Ahvenanmaa ei siis ole koulutusjärjestelmälle tai sen sisällä vapaan sivistystyön koulutukselle valtion talousarviossa osoitetun rahoituksen piirissä.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus nostaa esiin alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden palveluiden järjestämisen Ahvenanmaalla sekä tarpeen jatkaa vuoropuhelua ministeriöiden kanssa asiaa koskien. Työ- ja

elinkeinoministeriö toteaa, että Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat sosiaalihuoltoa, mutta ministeriö toteaa samalla valmiutensa jatkaa vuoropuhelua Ahvenanmaan maakunnan kanssa asiaan liittyen.

Ahvenmaan maakunnan hallituksen lausunnossa huomautetaan, että lakiehdotukseen sisältyvässä 3. asetusluonnoksessa koskien valtioneuvoston asetusta kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan ja hyvinvointialueen kustannusten korvaamisesta valtion varoista, joka on hallituksen esityksen liitteenä, ruotsinkielisessä versiossa on käännösvirhe sen 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa. Ruotsinkielisessä hallituksen esityksessä (RP 208/2022) kyseinen kohta ei vastaa suomenkielistä hallituksen esitystä. Työ- ja elinkeinoministeriö huomio asian asetusvalmistelussa siten, että ruotsinkieliseen asetukseen tehdään muutos kyseiseen kohtaan ja muutetaan se vastaamaan suomenkielistä esitystä. Lisäksi asetusvalmistelussa huomioidaan Ahvenanmaan maakunnan hallituksen lausunnossa nostama selvennystarve koskien edellä mainitun asetusluonnoksen 3 §:n 1 ja 4 kohtaa korvauksen ja maksun perusteiden osalta.

Ahvenmaan maakunnan hallituksen lausunnossa todetaan, että Ahvenanmaan maakunnan hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotuksen 65 § koskien valtion korvauksia erityiskustannuksista sekä 69 § koskien alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen tai nuoren asumisen tai tuen järjestämistä koskee myös kuntayhtymiä. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että erityiskustannuskorvauksia sekä korvauksia alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen tai nuoren asumisen tai tuen järjestämisestä voidaan maksaa myös kuntayhtymien järjestämistä palveluista.

Lisäksi Ahvenanmaan maakunnan hallitus nostaa esiin, että valtakunnallisen tietojärjestelmän tulee olla saatavilla ruotsin kielellä. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kehitteillä oleva tietojärjestelmä tulee olemaan saatavilla sekä suomen- että ruotsin kielellä.

Laki kotoutumisen edistämisestä, muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää 1. lakiehdotuksen eli kotoutumisen edistämisestä annetun lain osalta 95 §:n muutoksenhakusäännökseen muutosta. Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että nyt lisävastineessa annettu ehdotus huomioitaisiin aiemmin annetun vastineen sijaan. Työ- ja elinkeinoministeriö on tarkastellut säännöstä uudelleen vastineen antamisen jälkeen ja päätynyt esitettyyn muotoiluun.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Työ- ja elinkeinoministeriö täsmentää 10. lakiehdotuksen osalta johtolausetta aiempaan vastineeseen verrattuna. Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että nyt lisävastineessa annettu ehdotus lain johtolauseesta huomioitaisiin aiemmin annetun vastineen muotoilun sijaan. Lisävastineessa esitetty muutos johtolauseeseen ei aiheuta muutoksia säännöksiin.

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Työ- ja elinkeinoministeriö täsmentää 12. lakiehdotuksen eli uuden liitelain muotoilua verrattuna aiemmin annettuun vastineeseen. Aiempaan vastineeseen oli sisällytetty koko 3 a §:n säännös, mutta nyt selkeyden vuoksi lisävastineeseen on tuotu vain muutettava kohta koko säännöksen

sijaan. Esitetty selkeytys ei aiheuta muutoksia ehdotettuun säännökseen tai sen sisältöön.

Yksityiskohtaiset säännökset

1. Laki kotoutumisen edistämisestä

95 §. Muutoksenhaku. Oikeusministeriö on esittänyt hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn aikana, että muutoksenhakua koskevaa 95 §:ää tulisi täsmentää oikaisuvaatimuksen osalta. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää muutoksenhakua koskevaa täsmennystä perusteltuna ja esittää 95 §:ään uutta oikaisumenettelyä koskevaa 1 momenttia pykälään, jolloin esitetyt 1-4 momentit tulisivat 2-5 momenteiksi. Esitettyjen 2-5 momenttien osalta esitetään osittain muutoksia momenttien sisältöön siten, että momenttien sisältöjä jaetaan eri momentteihin kuin aiemmin on esitetty. Esitetyn 2. momentin mukaan muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetulla lailla, jollei muualla laissa toisin säädetä. Sisältö vastaisi hallituksen esityksessä esitettyä. Lisäksi esitettyyn 2. momenttiin siirrettäisiin viittaus muutoksenhausta kunnan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaiseen päätökseen, josta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 16 luvussa.

Esitettyyn 3. momenttiin siirrettäisiin kotoutumissuunnitelmia koskeva muutoksenhakukielto, jotka hallituksen esityksessä on esitetty 4. momentissa. Lisäksi aiemmin hallituksen esityksen 2. momentissa olleet viittaukset muutoksenhausta työttömyysetuutta koskevaan päätökseen ja muutoksenhausta toimeentulotukea koskevaan päätökseen siirrettäisiin 3. momenttiin kotoutumissuunnitelmia koskevan muutoksenhakukiellon yhteyteen. Hallituksen esityksen 3. momentin mukainen muutoksenhakukielto koskien kunnan ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua siirrettäisiin 4. momentiksi. Lisäksi aiemmin hallituksen esityksessä 4. momentissa ollut valituskielto koskien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 43 §:ssä tarkoitettua päätöstä kuntapaikalle ohjaamisesta siirrettäisiin omaksi 5. momentiksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että viittaukseen koskien työttömyysetuutta koskevaan päätökseen lisättäisiin, että kyse on Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevasta päätöksestä. Lisäksi esitetään, että viittaussäännös koskien toimeentulotukea koskevan päätöksen muutoksenhausta täsmennettäisiin koskevan Kansaneläkelaitoksen tekemää toimeentulotukea koskevaa päätöstä. Lisäksi viittaus sosiaalihuoltolain 6 lukuun muutettaisiin ja viittaus muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen koskisi toimeentulotuesta annettua lakia. Muutos johtuisi siitä, että kotoutumislain velvollisuuksien laiminlyömisen vaikutuksesta Kansaneläkelaitoksen maksamaan toimeentulotukeen säädetään toimeentulotuesta annetusta laissa. Viittaus sosiaalihuoltolain 6 lukuun on vanhentunut johtuen siitä, että perustoimeentulotuen maksaminen on siirtynyt Kansaneläkelaitokselle. Sosiaalihuoltolain mukainen muutoksenhaku koskee hyvinvointialueiden tekemiä päätöksiä ja sen maksamaa toimeentulotukea 1.1.2023 alkaen.

Lisäksi perustuslakivaliokunta on esittänyt, että kotoutumissuunnitelman muutoksenhakukiellon sanamuotoa täsmennetään tavalla, joka kieltää kotoutumissuunnitelmia koskien erikseen oikaisun ja muutoksenhaun ja

joka yhdenmukaistaa muotoilun työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (HE 207/2022 vp esitetysti) työllistymissuunnitelmaa koskevan muutoksenhakukiellon kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että kotoutumissuunnitelman muutoksenhakukiellon sanamuotoa täsmennetään perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla, joka kieltää kotoutumissuunnitelmia koskien erikseen oikaisun ja muutoksenhaun. Samaan momenttiin yhdistettäisiin informatiiviset viittaussäännökset työttömyysturvalain ja toimeentulotukilain muutoksenhakusäännöksiin edellä kuvatulla tavalla, jotta säännöksestä kävisi riittävän selkeästi ilmi, että kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja noudattamiseen liittyvien seikkojen vuoksi tehtävistä päätöksistä olisi kuitenkin näiden lakien mukaisesti oikeus hakea oikaisua ja muutosta. Muotoilulla poikettaisiin kuitenkin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (HE 207/2022 vp) työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle annetusta vastineesta esitetystä. Poikkeaminen johtuisi siitä, että kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan on useampia seikkoja, jotka voivat vaikuttaa Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen. Näiden seikkojen avaaminen tyhjentävästi ja täsmällisesti informatiivisessa muutoksenhakua koskevassa säännöksessä ei ole tarpeen. Tällaisia seikkoja voivat olla esimerkiksi, että henkilö laiminlyö osallistumisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai jättää noudattamatta kotoutumissuunnitelmaa. Lisäksi vastaavat seikat voivat vaikuttaa myös toimeentulotukeen toimeentulotuesta annetusta laissa säädetyllä tavalla. Vastaavaa ei ole työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa.

10. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Johtolauseen osalta työ- ja elinkeinoministeriö esittää täsmennystä aiempaan vastineeseen verrattuna. Lisävastineessa esitetty muutos johtolauseeseen ei aiheuta muutoksia säännöksiin.

12. Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta.

3 a §. Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät. Työ- ja elinkeinoministeriön vastineessa hallintovaliokunnalle on kuvattu ehdotetun muutoksen tausta. Työ- ja elinkeinoministeriö esittää lisävastineessa, että muutoksen kohteena on vain johtolauseessa esitetty 3 a §:n 2 momentin 7 kohta, eikä pykälää muilta osin muuteta. Selvyyden vuoksi vain tämä kohta on nostettu esiin lisävastineessa muutosehdotuksena säännöksiin, kun aiemmin vastineessa oli koko 3 a §:n säännös.

Muutosehdotukset säännöksiin

1. Laki kotoutumisen edistämisestä

95 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta kunnan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 16 luvussa.

Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan, 17 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä. ~~sosiaalihuoltolain 6 luvussa.~~

Kunnan ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 43 §:ssä tarkoitettuun päätökseen kuntapaikalle ohjaamisesta ei saa hakea muutosta valittamalla.

10. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 1 §:n 1 momentin 2~~0~~1 kohta ja 2 §:n 1 momentin 13 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa (/), sekä
lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa (/), uusi 2~~1~~2 kohta seuraavasti:

12. Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

[Uusi liitelaki]

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain (897/2009) 3 a §:n 2 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa (/), seuraavasti:

3 a §

Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät

Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävänä on:
---
7) tukea työvoimaviranomaisia työvoimapalvelujärjestelmän kehittämisessä sekä antaa työvoimaviranomaisille oikeudellista neuvontaa työvoi-

mapalveluiden järjestämisestä annetun lain (/), työttömyysturvalain, vuorotteluvapaalain (1305/2002) ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (/) toimeenpanossa; sekä

Nea Brandt
erityisasiantuntija

Paula Karjalainen
neuvotteleva virkamies